

מִן הַגָּאון רַבִּי יִחְזָקָאל קַרְנָא שְׁלִיט"א [ז"ל] הוֹסִיף כּוֹה טַעַם לַשֵּׁנָה עַפ"י מֵה שְׁאִמְרוּ חו"ל דֵּשֶׁנָה הִיא הַבַּת זֶה שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּבִזְיוּנוֹ כְּתִיב וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד.

(ד) וְהִנֵּה לְבָאֹרָה פִּירוּשׁ דְּבָרֵי רַבִּינוּ יוֹנָה הוּא דְמָה שֶׁיֵּשׁ לְיִשְׂרָאֵל כֹּחַ לְקַדֵּשׁ מוֹעֲדוֹת הוּא אַחֲרֵי הַקְדוּשָׁה הַכְּלָלִית הַשְּׁלִימָה שֶׁמִּתְקַדְּשִׁים ע"י קְדוּשַׁת הַשָּׁנָה.

אֲבָן יִתְכַּן עוֹד לִפְרֹשׁ כּוֹה דְּבָקְדוּשַׁת שָׁנָה מִתְקַדְּשַׁת אֶת יִשְׂרָאֵל יֵשׁ קְדוּשָׁה מִיּוֹחַדָּת שַׁע"י הֵם יְכוּלִים לְקַדֵּשׁ אֶת הַזְּמַנִּים מִפְּנֵי שֶׁשֶּׁרֶשׁ קְדוּשַׁת הַזְּמַנִּים נִמְשָׁךְ מִכָּה קְדוּשַׁת הַשָּׁנָה (כְּמוֹ שִׁיבּוֹאֵר לְהַלֵּן) וְע"י שִׁיבּוֹאֵל מִתְקַדְּשִׁים בְּקְדוּשַׁת הַשָּׁנָה יֵשׁ בְּכַחַם לְקַדֵּשׁ אֶת הַזְּמַנִּים שֶׁקְדוּשַׁתָּם הוּא מִשֶּׁרֶשׁ קְדוּשַׁת הַשָּׁנָה אֲשֶׁר מִטַּעַם זֶה נִכְלָלִים ג' הַקְדוּשׁוֹת הָאֵלּוּ בְּשֵׁם קְדוּשָׁה כְּלָלִית.

וְכֵן נִרְאֶה מִדְּבָרֵי רַבִּינוּ יוֹנָה שְׁנוֹתָן טַעַם עַל מֵה שֶׁנִּשְׁחָזַק מִקְדָּשׁ הַשָּׁנָה וּמִקְדָּשׁ הַזְּמַנִּים לְחַדָּשׁ מִשּׁוֹם דְּכִיוּן דְּתַלְוִי זֶה כּוֹה כְּמוֹ קְדוּשָׁה אֶחָת דִּינִיָּן לִיָּה שְׁמִלְשׁוֹן זֶה נִרְאֶה שֶׁקִּידוּשׁ הַשָּׁנָה וּקִידוּשׁ הַזְּמַנִּים נִשְׁחָזַק כְּמוֹ קְדוּשָׁה אֶחָת מִשּׁוֹם שֶׁשָּׁנָה מִתְקַדְּשַׁת אֶת יִשְׂרָאֵל לְקַדֵּשׁ הַזְּמַנִּים, (וְמֵה שֶׁלֹּא פִּירוּשׁ רַבִּינוּ יוֹנָה שֶׁנִּשְׁחָזְקִים לְקְדוּשָׁה אֶחָת מִשּׁוֹם שֶׁשֶּׁרֶשׁ קְדוּשַׁת הַמוֹעֲדוֹת הוּא מִכָּה הַשָּׁנָה יִתְבָּאֵר לְהַלֵּן).

(ה) וְעַפ"י"ז יִתְכַּן לִפְרֹשׁ סְמִיכוֹת הַכְּתוּב בְּסוֹף פֶּרֶשֶׁת שׁוֹר אִו כֶּשֶׁן וְכו' הַמִּסְתַּיִּמָּת אִנִּי ד' מִקְדָּשְׁכֶם הַמּוֹלִיָּא אֶחָד וְכו' לְתַחֲלַת פֶּרֶשֶׁת הַמוֹעֲדוֹת הַמִּתְחַלֶּת בְּמוֹעֲדֵי ד' אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אוֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ, דִּהְנֶה יֵשׁ לִפְרֹשׁ שְׁמָה שְׁכַתְּנָה הַמּוֹרָה אִנִּי ד' מִקְדָּשְׁכֶם - הֵייוּ ע"י קְדוּשַׁת הַשָּׁנָה הַמִּשְׁלֵמָה קְדוּשַׁת יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שְׁכַתְּנָה הַמּוֹרָה בֶּס' כִּי תִשָּׂא לְדַעַת כִּי אִנִּי ד' מִקְדָּשְׁכֶם דִּהֵייוּ ע"י קְדוּשַׁת הַשָּׁנָה, וְהֵייוּ שִׁיבּוֹאֵל מִתְקַדְּשִׁים בְּקְדוּשַׁת הַשָּׁנָה מִמֶּשׁ, וְע"ז סְמִיכוֹת הַמּוֹרָה כְּתוּב זֶה דְּאִנִּי ד' מִקְדָּשְׁכֶם לְתַחֲלַת פֶּרֶשֶׁת הַמוֹעֲדוֹת מִשּׁוֹם דַּע"י כֹּחַ זֶה שֶׁמִּתְקַדְּשִׁים בְּקְדוּשַׁת הַשָּׁנָה יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לְקַדֵּשׁ אֶת הַמוֹעֲדוֹת.

(ו) וּבְהַקְדָּם כ"ז יִתְיַשְׁבוּ סְפִיר דְּבָרֵי הַרְשָׁב"ס שְׁכַתְּנָה עַל דְּבָרֵי הַגַּמ' דֵּשֶׁנָה גְּבִי מוֹעֲדוֹת כְּתִיבָה הֵייוּ בְּפֶרֶשֶׁת שׁוֹר אִו כֶּשֶׁן, דְּלִפִּי מֵה שֶׁנִּתְבָּאֵר פֶּרֶשָׁה זֶה שֶׁל שׁוֹר אִו כֶּשֶׁן הַמִּסְתַּיִּמָּת בְּכַתּוּב זֶה שֶׁל אִנִּי ד' מִקְדָּשְׁכֶם הוּא הַקְדָּמָה לִפְרֹשֶׁת הַמוֹעֲדוֹת, דְּזֶהוּ שֶׁרֶשׁ קְדוּשַׁת הַמוֹעֲדוֹת ע"י שֶׁהַקְדָּמָה מִקְדָּשׁ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּקְדוּשַׁת הַשָּׁנָה, וּמִפְּרָשָׁה זֶה מִתְחַלֶּת פֶּרֶשֶׁת הַמוֹעֲדוֹת מִשּׁוֹם דְּזֶהוּ שֶׁרֶשׁ קְדוּשַׁת הַמוֹעֲדוֹת.

(וּיִתְבַּן עוֹד לִפְרֹשׁ בְּזֹרֶת הַדְּבָרִים דְּמָה שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּכַתּוּב אִנִּי ד' מִקְדָּשְׁכֶם הֵייוּ שֶׁמִּתְקַדְּשִׁים בְּקְדוּשַׁתוֹ שֶׁל הַשִּׁי"ת ע"י שֶׁהֵם מִקְדָּשֵׁי שְׁמוֹ יִתְבַּרְךְ כְּדִכְתִּיב לְעִיל מִינֵה וּנְקִדְשָׁתִי בְּחוּךְ בְּנִי"י וְאַח"כּ אִנִּי ד' מִקְדָּשְׁכֶם שַׁע"י שֶׁתְּקַדְּשׁוּ אֶת שְׁמִי אֶקְדָּשׁ אֶחָד בְּקְדוּשַׁתִּי וְע"י שֶׁמִּתְקַדְּשִׁים בְּקְדוּשַׁתוֹ שֶׁל הַשִּׁי"ת יֵשׁ לְיִשְׂרָאֵל בְּעֶזְרָם כֹּחַ לְקַדֵּשׁ אֶת הַזְּמַנִּים כְּמוֹ שֶׁהַקְדָּמָה מִקְדָּשׁ אֶת הַשָּׁנָה).

וְנִרְאֶה דְּמִטַּעַם זֶה אֵלּוּ מִתְחַלִּים סֵדֶר הַקְּרִיאָה בִּימֵי הַמוֹעֲדוֹת מִפְּרָשָׁה זֶה שֶׁל שׁוֹר אִו כֶּשֶׁן מִשּׁוֹם שֶׁסִּיּוֹס פֶּרֶשָׁה זֶה הוּא הַקְדָּמָה לְקְדוּשַׁת הַמוֹעֲדוֹת, (לְכַד הַטַּעַם שִׁתְבָּאֵר בְּמִקְוָ"א בַּע"ה).

(ז) וְהִנֵּה רַבִּינוּ יוֹנָה הִבִּיא שֶׁס פִּירוּשׁ רַבִּינוּ אֶפְרַיִם הַסְּפָרְדִּי דִּהָא בִּהָא תַּלְיָא רּוֹחָה לּוֹמַר דַּע"פ שְׁנִרְאֶה כִּשְׁנֵי עֲנִיִּים כִּיוֹן

ב"ד מִמֶּשׁ לְקַדֵּשׁ הַחֹדֶשׁ שְׁיִס פְּלוּנִי כּוֹ יֵהָא מוֹעֵד וּלְפִי"ז נִרְאֶה דַּס"ל דְּיוֹה"כ מִכְפָּר אֶפ"י לֹא חָל כּוֹ קְדוּשַׁת מִקְרָא קוֹדֶשׁ וְלֹא חָל כּוֹ כְּלָל קְדוּשַׁת יוֹם נֹס, וְז"ל דִּהְר"מ חוֹלֵק עֲלָיו וּמִפְּרֹשׁ דְּבָרֵי הַמּוֹ"כ כְּמַש"כ שֶׁס, רַק יִתְכַּן דְּקִידוּשׁ זֶה אִינוּ מִעֲבָד בְּעֶזְרָם הַקְדוּשָׁה רַק הוּא מִלּוֹת קִידוּשׁ מִקְרָא דְּוִדְבָר מִשָּׁה אֶת מוֹעֲדֵי ד' אֵל בְּנִי"י כְּמַש"כ שֶׁס. וְגַם י"ל בְּשִׁטָּה הַר"מ דַּאֲפ"י אֵס יִסְבּוֹר כְּדִבְרֵי הַר"ש מִשְׁנ"ץ וְאַפ"י אֵס קִידוּשׁ זֶה יַעֲבֹד גַּם דִּיעֲבַד מ"מ נִקְרָא יוֹם נֹס כִּיוֹן שֶׁהַמּוֹרָה לֹאִה לַעֲשׂוֹת יוֹם זֶה לְיוֹם נֹס, וּלְפִי"ז אִין לָרִיךְ לְמַש"כ שֶׁס בִּלְוֹת ח', דִּהְר"מ מִפְּרֹשׁ עֲשָׂאוּ מִקְרָא קוֹדֶשׁ הֵייוּ הִנְהִיגָה הַיִּצְבוֹר, אֲלֵא מִפְּרֹשׁ כְּדִבְרֵי הַר"ש מִשְׁנ"ץ עַל עֶזְרָם קְרִיאַת מִקְרָא קוֹדֶשׁ דְּיוֹה"כ מִכְפָּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא יוֹם נֹס אֶפ"י אִין כּוֹ בְּפוֹעֵל קְדוּשַׁת יוֹם נֹס.

סימן י"ד

שרש קדושת המועדות

(א) בַּגְמ' ב"ב דף קכ"א אִיתָא וְדִבְרֵי מִשָּׁה אֶת מוֹעֲדֵי ד' אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל ר"י הַגִּלְלִי לֹאִמַר מוֹעֲדֵי ד' נִתְבָּאֵר [וְלֹא נִתְבָּאֵר שָׁנָה בְּרִאשִׁית עַמְהָס] וְכו' סִד"א הוֹאִיל גְּבִי מוֹעֲדוֹת כְּתִיבָה חִיבֵי קִידוּשׁ ב"ד כְּמוֹעֲדוֹת וּפִירוּשׁ רַשָׁב"ס שֶׁס בַּע"ה גְּבִי מוֹעֲדוֹת כְּתִיב וְז"ל בְּפֶרֶשֶׁת שׁוֹר אִו כֶּשֶׁן אִו עוֹ, הִנֵּה מִדְּבָרֵי אֵלּוּ נִרְאֶה שֶׁפֶּרֶשֶׁת הַמוֹעֲדוֹת מִתְחַלֶּת מֵהָאִי קֶרֶא דְּוִדְבָר וְכו' שׁוֹר אִו כֶּשֶׁן, וְדִבְרֵי ז'ע"ה הֵא פֶּרֶשָׁה זֶה דְּשׁוֹר אִו כֶּשֶׁן וְכו' נִתְבָּאֵר בְּפֶרֶשָׁה לִפְרָשָׁה בְּפִנִּי"ע וְאִינֵה רַק סְמוּכָה לִפְרָשָׁת הַמוֹעֲדוֹת הַמִּתְחַלֶּת בְּקֶרֶא דְּוִדְבָר ד' אֵל מִשָּׁה וְכו' מוֹעֲדֵי ד' אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אוֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ, (וְזֶה דוֹחֵק לִפְרֹשׁ דְּמָה שֶׁמִּקְשֶׁר פֶּרֶשָׁה זֶה עַם פֶּרֶשֶׁת הַמוֹעֲדוֹת הוּא מִתְחַלֶּת שֶׁאֵלּוּ מִתְחַלִּים מִפְּרָשָׁה זֶה קְרִיאַת פֶּרֶשֶׁת הַמוֹעֲדוֹת בְּזִמְנֵי הַמוֹעֲדוֹת, וְהַטַּעַם לְתַחֲלִיל הַקְּרִיאָה מִפְּרָשָׁת שׁוֹר אִו כֶּשֶׁן יִתְבָּאֵר אֲלֵלּוּ בְּמִקְוָ"א בַּע"ה).

(ב) וְהִנֵּה נִרְאֶה כּוֹה דְּבָרֵי חֹדֶשׁ בַּע"ה דְּפֶרֶשָׁה זֶה דְּשׁוֹר אִו כֶּשֶׁן אִו עוֹ הוּא הַקְדָּמָה וְהַתְחַלָּה לִפְרָשֶׁת הַמוֹעֲדוֹת, דִּהְנֵה בַּגְמ' בְּרִכּוֹת מ"ט אִיתָא רַבִּי לֹאִמַר אִין חוֹתְמִין בְּשִׁתִּים אִיתִיבִי לִי לְרַבִּי וְכו' מִקְדָּשׁ הַשָּׁנָה וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים וּמִתְבַּרְךְ חוּךְ מוֹז וּמ"ש הֵכָּה חֹדָשׁ הֵא וְכו' וְעִינִי פִירוּשׁ רַשָׁב"ס, וְהִנֵּה גִירְסַת הַר"י"ק הוּא מ"ש הֵכָּה כֹּל חֹדָשׁ וְחֹדָשׁ בִּלְפָּא נִפְשִׁי כְּתִיבָה אֲבָל הֵכָּה הֵא בִּהָא תַּלְיָא וּפִירוּשׁ שֶׁס ר"י דְּחַתְּמִימָה מִקְדָּשׁ הַשָּׁנָה וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים אַע"פ שְׁנִרְאִית כְּשִׁתִּים עִינִי אֶחָד הוּא שְׁקְדוּשַׁת יִשְׂרָאֵל תַּלְוִי בְּקְדוּשַׁת הַשָּׁנָה וּקְדוּשַׁת הַזְּמַנִּים וְרִאשִׁי חֲדָשִׁים תַּלְוִי בְּקְדוּשַׁת יִשְׂרָאֵל וְכִיוֹן שֶׁתַּלְוִי זֶה כּוֹה כְּמוֹ קְדוּשָׁה אֶחָת דִּינִיָּן לִיָּה.

(ג) וְהִנֵּה לְעִיקָר דְּבָרֵי רַבִּינוּ יוֹנָה אֵלּוּ דֵּשֶׁנָה מִתְקַדְּשַׁת אֶת יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לְהִבְיָא מִקּוֹר מִדְּבָרֵי הַגַּמ' בִּשְׁנָה דף י' ע"ב דִּלִּיתָא שֶׁס הַנוֹחַן מִתְנַה לְחִיבֵי לָרִיךְ לְהוֹדִיעוּ שֶׁנִּתְבָּאֵר לְדַעַת כִּי אִנִּי ד' מִקְדָּשְׁכֶם אִמַר לוֹ הַקְדָּמָה לְמִשָּׁה מִתְנַה טוֹבָה יֵשׁ לִי בְּבִית גְּנוֹז וְשָׁנָה שְׁמָה לָךְ וְהוֹדִיעַם דְּנִרְאֶה מִזֶּה דְּזֶהוּ הַמִּתְנַה טוֹבָה שֶׁל שָׁנָה מֵה שְׁבִנִי"י מִתְקַדְּשִׁים ע"י הַשָּׁנָה וְהֵייוּ קְדוּשַׁת יִשְׂרָאֵל הַכְּלָלִית בְּשִׁלְמוֹתָהּ שֶׁנִּשְׁלֵמָה ע"י קְדוּשַׁת הַשָּׁנָה. [וְגִיּוּסִי

היו"ט הוא כקדישא וקיימא כמו שנת משום דכיון דהיום קדוש בקדושת שנת אין צריך רק קביעות הזמן אבל ענש הקידוש נעשה כמו בשנת, ומשום"ה נחשבים שניהם כמו קדושה אחת כלומר לשם קידוש אחד, ואף דיש כאן שתי חפלות של קדושה מ"מ מטעם זה לא נחשב כשמים כמ"כ בשיטת רבינו יונה משום דעיקר מה שנחשב לשמים הוא משום דהוי שני סוגי קידושים אבל מטעם הקדושות השונות לא נחשב לשמים משום דשם קידוש אחד הוא. (יא) ובזה יתפרש לשון הגמ' דנחשב כחדא משום דהא בזה תליא ולכאורה לפי פירושו של ר"א אין תלוי כלל בזה דהא בזה תלוי אלא עיקר הטעם הוא משום שעתה הם באים בזמן אחד.

ולפי מש"כ נראה לפרש דעיקר הטעם דביו"ט שחל להיות בשנת אין צריך קידוש והכנה לקדושת יו"ט הוא משום דשרש קדושת יו"ט נמשך משרש קדושת שנת שהוא ראשון למקראי קדש ושם מקרא קדש של יו"ט שורשו משם מקרא קדש של קדושת שנת ולכן כיון שנתקדש יום זה בקדושת שנת אינו צריך הכנה כדי שיחול עליו שם קדושת יו"ט אלא שם מקרא קדש של שנת מכינה לקדושת יו"ט.

(ועיי'ן היעו"ב מש"כ שם בלוח י"א — י"ב. ונראה דלשיטת ר"א צריך לפרש דברי הגמ' בפסחים דמה שהגמ' אומרת דביו"ט אומרים מקדש ישראל והומנים משום דישאל הוא דקצבו לה הוא משום דטעם זה שייך אף ביו"ט שחל להיות בשנת).

(יב) אכן לכאורה יקשה לפי פירושו דבדברי ר"א מדין ר"ח שחל להיות בשנת דשם לא שייך הסביר דבזמן שר"ח חל להיות בשנת קדושת ר"ח הוא כקדישא וקיימא כמו שנת, דהא קדושת ר"ח אין לה שייכות לקדושת שנת דר"ח אינו נקרא כלל בשם מקרא קדש כדאימתא בחגיגה, וגם קדושת ר"ח לא נאמר כלל בפרשת המועדות ששרש קדושתו נמשכת מקדושת שנת, וא"כ לפי"ו בר"ח חתימת מקדש השנת וישאל וראשי חדשים נחשבת לשמים משום דהוי שני קידושים.

(יג) והנראה ליישב זה בפשיטות דבקדושת ר"ח אין צריך כלל לטעמא דהא בזה תלוי משום דקדושת ר"ח אין צריך כלל דין קידוש מיוחד להכין יום זה שיחול עליו קדושת ר"ח שהקצ"ה מקדש, אלא דין קידוש ר"ח הוא רק מדין קביעות ראשי חדשים שנקרא ג"כ בשם קידוש ואחר שחל דין הקביעות קדש היום מאליו בקדושת ר"ח, והטעם בזה נראה עפ"י מש"כ בסמ"א אות ט"ו עפ"י דברי המו"כ דדין זה שהמועדות צריכים קידוש לקדשם בקדושת מועד לבד דין קביעות המועד נפקא לן מקרא אלה מועדי ד' אשר תקראו אותם מקראי קדש דהיינו שמתקדשו אותם בקדושת מקראי קדש, ולפי"ו נראה דדין זה הוא רק במועדות שהכתוב מדבר בהם אח"כ אבל בר"ח אין דין זה, ודין קידוש ר"ח אינו אלא רק לדין קביעות ר"ח שנקרא ג"כ בשם קידוש, (ואף דבמו"כ אימתא דכאן הוא מדבר בקידוש החדש אין הכוונה לקדושת ר"ח עצמו אלא לקידוש החדש כדי לקדש את יום המיוחד להיות מועד). ולפי"ו נראה פשוט דבר"ח אין צריך כלל להסביר דהא בזה תלוי אלא קדושת ר"ח הוא כעין קדושת שנת שנתקדש מאליו לאחר דין הקביעות ולכן נחשב קדושת שנת

ששתי הקדושות באים בזמן אחד כמו קדושה אחת הוא ולפיכך חותם בשתיים, ולכאורה כוונתו הוא דבשעה שבאים שתי הקדושות בזמן אחד נעשה משתיים קדושה כפולה של שנת ויו"ט כאחת, (וכן בר"ח נעשה קדושה של שנת ור"ח), אך באמת מלבד שדבר זה אין לו מובן דלמה יעשה משתיים קדושה אחת כיון שבעצם הם קדושות נפרדות לא יתכן לפרש כן דאפילו אם נניח כן שנעשה קדושה כפולה אבל חתימה זו של מקדש השנת וישאל והומנים לא נאמר על שנת זו אלא חתימה זו הוא שנת על קדושת שנת ויו"ט הכללית שהקצ"ה מקדש את השנת ומקדש את הומנים.

(ח) ונראה לבאר דבריו העמוקים על פי מה שכתב רבינו יונה בתחלת דבריו ו"ל אבל הכא הא בזה תלוי כלומר כל החתימות האחרות שאמרו כולם כמו אחת הם אלא זו בלבד שגוראת כשמים שאומר קדושת שנת שהיא קדושה בפני"ע דמקדש וקיימא ואומר ישראל והומנים שהיא קדושה אחרת בפני ענמה דישאל מקדשי לומנים וכו' והנה הדגיש כאן דמה שנראה כשמים אין הטעם משום דשנת ויו"ט הם שני מיני קדושות דהנה מטעם זה לבד לא הי' נחשב כשמים משום דגם קדושת יו"ט נמשך משרש קדושת שנת וגם אפילו הי' נחשב לשני מיני קדושות ג"כ לא הי' נחשב כשמים משום ששם קידוש נחשב לחתימה אחת אף שהוא קידוש על שני חפלות (וכמש"כ רש"י בגמ' דף מ"ט חוץ מזה ומו"ש הכא חדא הוא ו"ל אין כאן אלא ברכת מקדש וכו') ומה שנחשב לשנים הוא משום שהם שני סוגי קידושים, קידוש השנת הוא קידוש שנת ע"י השי"ת בשנת מקדש וקיימא וקידוש הומנים בא ע"י ישראל שמקדשים הומנים. והיינו ע"י שהם קוראים את הזמן ומקדשים אותו בשם מקרא קדש חלה אח"כ קדושת השי"ת, (דזה פירוש מקדש ישראל והומנים דהקצ"ה מקדש את הומנים ע"י קדושת ישראל שהם מכוונים את הזמן להשראת קדושתו ית"ש).

(ט) ובזה נבוא לבאר דברי רבנו אפרים ו"ל, דהנה בסמ"א א' אות י"א — י"ב כתבנו דבדין קידוש המועדות יש שני דברים הא' דין קביעות המועדות לקבוע את זמן המועד (וזה ג"כ נקרא בשם קידוש משום דע"י קביעות ב"ד הוכשר הזמן להיות מועד), והב' דין קידוש המועדות וזהו דין קריאת הקדושה עצמה.

ועפ"י"ז יש לפרש שרבינו אפרים מחדש כאן סברא חדשה דמה שהמועדות צריכים קידוש מלבד דין קביעות המועד הוא רק כשחל היו"ט ביום חול דלא יום זה צריך קריאה והכנה של קדושה מזה ישראל כדי שיחול אח"כ על יום זה קדושת השי"ת שהוא מקדש את הומנים, אבל ביו"ט שחל להיות בשנת אז אין צריך קריאת הקדושה אלא קדושת השנת שבאותו יום מכינה את היום שיחול עליו קדושת הומנים של השי"ת, ודין קידוש ב"ד הוא רק לדין קביעות זמן המועד.

(י) ובזה יתפרש שפיר מש"כ דכיון דשתי הקדושות באים בזמן אחד כמו קדושה אחת הי', דנראה דאין כוונתו דנעשה משתיים קדושה אחת משותפת רק כוונתו על שם מקדש השנת והומנים דאין כאן שני קידושים אלא קידוש הומנים הי' כעין קידוש שנת ממש משום דבזמן שחל היו"ט בשנת גם קידוש

יקדושת ר"ח כחדא אף דהוי שמי חפלות אצל שם קידוש שלהם
חד הוא. [א"ה, עיי' בס"י ס"ז ס"ק ט"ו].

ויקרא כ"ז פסוק כ"ו — כ"ז וידבר ד' אל משה לאמר שור או
כשב, ואח"כ כתוב פרשת המועדות, והנה לכאורה
פרשת המועדות מתחלת מדבר אל בני ישראל מועדי ד', אכן
מדברי הרשב"ם ז"ל קכ"א נראה דפרשת המועדות מתחלת
מקרא דשור או כשב יעו"ש, שכתב על הגמרא שם דקאמר
דקד"א הואיל וגבי מועדות כתיבה תיבטי קידוש ז"ד כמועדות
דהיינו בפרשת שור או כשב או עז, (וכן נראה קצת מלשון
המשנה במגילה דליתא שם דבפסח קורין פרשת המועדות),
וצריך ביאור איזו שייכות יש לזה לפרשת המועדות, ויתכן בזה
דהשייכות הוא סוף הפרשה דכתיב שם ונקדשתי בתוך בניי אני
ד' מקדישכם, ואח"כ מתחיל פרשת המועדות, והיינו דעיקר
קדושת המועדות בא ע"י ישראל, דישראל קדשינהו לזמנים,
והקצ"ה קידש את ישראל שיקדשו את המועדות. ויתכן עוד שגם
תחילת הפרשה שייכת למועדות עפ"י המדרש שכתוב שם דמה
שנריך להיות שבעת ימים תחת אמו הוא משום דאינו ראוי לקרבן
עד שיראה פני שבת תחלה, וכן זהו טעם מילה לשמונה, ע"ש.
וכן י"ל דמה שישראל מתקדשין לקדש המועדות הוא משום
קדושת שבת, וכן כתוב בקרא כי אות ברית היא ציני וציניכם
לדעת כי אני ד' מקדישכם. דקדושה הכללית שישראל מתקדשין
בקדושת כל המורה כולה בא ע"י קדושת שבת, וכן נראה מדברי
רבינו יונה בצרכות על הגמ' דף מ"ט שאיתא שם דמה דחותמים
בשמים מקדש השבת וישראל והזמנים הוא משום דהוי תרתי
דהוא חדא דהא כהא תליא כן היא גירסת הרי"ף, וביאר רבינו
יונה דבריו משום דע"י שבת נתקדשו ישראל, ועי"ז מקדשים
ישראל את הזמנים, (וצר"ח י"ל דאע"ג דקידוש החודש היה עוד
קודם מתן תורה וקודם קדושת שבת שניתנה לישראל. ככ"ז ע"ס
קדושת שבת בראשית קידשה לישראל שיוכלו לקדש ר"ח, וגם י"ל
דקדושת ר"ח אחר מתן תורה שיש בה שם מועד זה נעשה אחר
שבת של מתן תורה, ולכן גם קדושת ר"ח תלוי בקדושת שבת),
וע"ל עוד דגם שורש קדושת יו"ט הוא משום דיש קדושת שבת,
אצל הרבינו יונה שם מדגיש העיקר משום דקדושת יו"ט תלויה
בקדושת ישראל שתלויה בקדושת שבת, ולפי"ז שפיר כתב הר"ש
שם דענין מועדות מתחיל משור או כשב או עז. (מספר צית אהרן
על התורה)

סימן ט"ו

האות של שבתות וימים טובים

(א) בגמ' מנחות דף ל"ו איתא ר"ע אומר יכול ייח אדם
תפילין בשבתות וימים טובים ת"ל והי' לאות על
ידך ולטוטפות בין עיניך מי שצריכים אות יאלו שבתות וימים
טובים שהן גופן אות ופירש רש"י שהן ענמן אות בין הקב"ה

וישראל דכתיב כי אות היא ציני וציניכם והיינו הך קרא דאך
את שבתותי תשמורו כי אות היא ציני וציניכם לדעת כי אני
ד' מקדשכם, והנה הך קרא דכי אות היא ציני וציניכם נאמר
גבי שבת רק ילפינן גם יו"ט מהך קרא משום דגם יו"ט שבת
איכרי כמש"כ רש"י בפסחים מ"ו ע"ז ד"ה מדאורייתא צרכי
שבת נעשים ציו"ט דהטעם הוא משום דשבת ויו"ט חדא קדושה
הוא דגם יו"ט שבת איכרי.

(ב) **אכן** קשה לפי מש"כ רש"י בפירושו על התורה בפירוש דברי
הכתוב כי אות היא ציני וציניכם ו"ל אות גדולה היא
ציני וציניכם שבתותי בכם מכל האומות בהנחילי לכם את יום
מנוחתו למנוחה. דהנה לפי"ז אות זה הוא רק בשבתות ולא
בימים טובים.

והנה יש ליישב זה עפ"י מש"כ לעיל דשרש קדושת יו"ט נמשך
מקדושת השבת שהוא ראשון למקראי קדש דלפי"ז יש
אות גדולה זו גם בימים טובים משום דכיון דקדושת יו"ט נמשך
מכת השבת א"כ ע"ס קדושת יו"ט מראה גם את הגדולה של
שבת.

(ג) **והנה** לפי"ז נראה דלשיטת רש"י גם חוה"מ פטור מתפילין
אע"ג דחוה"מ אין שם שבת עליו מ"מ גם ביום זה
ניכר אות הגדולה של השבת משום דגם קדושת חוה"מ שנקרא
מקרא קדש שרשו הוא מקדושת שבת, (הגם שאין זה מוכרח
די"ל דרק שם מקרא קדש של יו"ט נמשך מקדושת שבת שהוא
ראשון למקראי קדש משום דגם יו"ט שם שבת עליו אצל שם
מקרא קדש של חוה"מ אין שם שבת עליו, אכן אפילו אם נניח כן
ג"כ ניכר אות הגדולה בחוה"מ שקדושתו נמשך מקדושת יו"ט
ששרשו הוא קדושת שבת).

(ד) **אכן** באמת נראה לפרש דגם לדברי רש"י ע"ס היו"ט נקרא
אות משום דשם שבת עליו, וכן נראה מלשון הגמ' יאלו
שבתות וימים טובים שהם ענמן אות דמשמע דע"ס היו"ט הוא
האות, (וכ"ש לגירסת התוס' שהם ענמן קריים אות שנראה
מזה דנקראים בתורה בשם אות).

דהנה על עיקר פירושו של רש"י דקרא לדעת כי אני ד'
מקדשכם פירושו שידעו האומות בזה כי אני ד' מקדשכם
קשה מדברי הגמ' שבת דף י' דליף מהאי קרא דהנותן מתנה
לחצירו צריך להודיעו ומפרש קרא לדעת על ישראל שידעו כי
אני ד' רוצה לקדש ע"י השבת.

(ה) **והנראה** בזה דגם לפי פירוש רש"י על התורה עיקר קרא
לדעת נאמר על ישראל והיינו משום דבהאי קרא
דאך את שבתותי תשמורו נכלל גם יו"ט שנקרא בשם שבת
ומטעם זה כתבה התורה שבתותי בלשון רבים לכלול גם יו"ט
וע"ז נאמר כי אות היא ציני וציניכם כי שם שבת היא אות ציני
וציניכם ונכלל בזה גם יו"ט שנקרא בשם שבת ולכן מטעם זה
יו"ט ענמן קריי אות משום שנכלל בהאי קרא דאות היא ציני
וציניכם.

(ו) **ומה** שמפרש רש"י בפירוש התורה דקרא לדעת קאי על
אומות העולם נראה לפרש דהוא מקושר עם מה
שכתב שם רש"י לעיל מינה בקרא דאך את שבתותי בלשון אף
בא למעט שבת ממלאכת המשכן וע"ז פירש דגם מש"כ התורה

מקרא דואת שבתותי תשמורו האמור צם' קדושים איש אמו ואציו תיראו ואת שבתותי תשמורו ואינו מציא האי קרא דאך את שבתותי תשמורו שנאמר בעיקרו על שבת, וע"כ נראה מזה דהך קרא דאך את שבתותי מה שנאמר בו לשון רבים הוא כדי לכלול בו גם ימים טובים, (ובזה ידויק מה שנאמר אח"כ בלשון יחיד ושמרתם את השבת משום שאח"כ מדבר רק בשבת).

(י) **והנה** מה שכתבו התוס' דלאו משום דאסירי בעשיית מלאכה נקרא אדם יש לפרש לכאורה דכונתם דאין לפרש דמה שנאמר כי אדם הוא כונת התורה דשמירת השבת אדם היא, אך לפי"ז לא יתכן מש"כ דאפילו בחוה"מ יש אדם בפסח באיסור אכילת חמץ דהא בחורה לא נכתב ע"ז שם אדם רק הטעם משום דעלם היו"ט נקרא בשם אדם.

ולכן נראה לפרש בכונת דבריהם דאף דשבתות וימים טובים עלם היום נקרא אדם מ"מ צריכים שיהי' בו גם אדם בפועל על יציאת מצרים דהא בקרא כתיב והי' לאדם על ידך ולטוטפות צין עיניך כי בחזק יד הוציאנו ד' ממצרים, וע"כ כתבו דלא משום דאסירי בעשיית מלאכה הוי אדם לזכר יציאת מצרים (כמ"ש התוס' בפסחים קי"ז ע"כ ד"ה למען תזכור דמה ששבת הוא זכר ליציאת מצרים הוא מחמת שנפדו מעבדות פרך שהוא רמז לל"ט מלאכות וכשנפדו ממצרים הזהירם על השבת לשבות מל"ט מלאכות), אלא גם בחוה"מ יש אדם באיסור אכילת חמץ ובחיוב סוכה, אבל מ"מ אי לאו שנקראו בחורה בשם אדם לא היו שבתות וימים טובים פטורים מתפילין, וזה נכון בע"ה.

(יא) **והנה** ברש"י עירובין ל"ו ד"ה מי שצריכין אדם כתב ח"ל ימים שישראל צריכים להעמיד אדם על עצמם שהם מחזיקים בחורתי של הקצ"ה יאלו שבתות וימים טובים שהם עצמם אדם בין הקצ"ה לישראל דכתיב כי אדם הוא ציוני וציונים. **ולכאורה** דברי התוס' חולקים על דברי רש"י בעירובין, אכן באמת יש להחליט שני הפירושים יחד וזה תלוי בשינוי הגירסאות בדברי הברייתא דר"ע, דהנה בעירובין מציאה הברייתא קרא דוהי' לך לאדם על ידך דכתיב צפרשת קדש, ובמנחות מציאה הברייתא קרא דוהי' לאדם על ידך ולטוטפות צין עיניך הנאמר צפרשת ויהי' כי יציאך, ונראה דיש שינוי עיקרי צין קרא דוהי' לך לאדם הנאמר צפרשת קדש לקרא דוהי' לאדם על ידך וגו' הנאמר צפרשת ויהי' כי יציאך, דצפרשת קדש כתיב ויהי' לך לאדם על ידך למען תהי' תורת ד' צפין ופירש רש"י שם יציאת מצרים תהי' לך לאדם, ונראה דכונתו למה שפירש כאן בעירובין דהתפילין הם אדם שמחזיקים בחורת ד' דכתיב בקרא למען תהי' תורת ד' צפין פירוש דזהו האדם שמורת ד' צפין, וע"ז כתב דיעיאת מצרים תהי' לך לאדם פירוש דפרשה זו של יציאת מצרים תהי' לך לאדם על תורת ד' מפני שיציאת מצרים מחייבת קבלת התורה והמנחות אכן צפרשת כי יציאך כתיב ויהי' לאדם על ידך כי בחזק יד ופירושו שפרשה זו תהי' לאדם שהוציאנו ד' ממצרים בחזק יד.

ולפ"ז מיושב שפיר מה ששינוי התוס' פירושם מדברי רש"י בעירובין, משום דכאן מציאה הברייתא קרא הנאמר צפרשת כי יציאך דשם נאמר האדם על יציאת מצרים עצמה ולכן הוסיפו טעם זה דימים טובים פטורים מתפילין משום דיש בהם

כי אדם הוא ציוני וציונים הוא נתינת טעם ביחוד ע"ז שמייעטה התורה שבת ממלאכת המשכן שיש בשמירת שבת נורת הקדושה שיש בענין המשכן שתכליתו הוא ג"כ אדם הגדולה והקדושה שהקצ"ה מקדש את ישראל ע"י נתינת משכנו בתוכו כמפורש ביחזקאל ל"ז כ"ח וידעו הגוים כי אני ד' מקדש את ישראל בהיות מקדשי בתוכם לעולם, וע"ז אמרה התורה אך את שבתותי תשמורו כי אדם הוא וכו' לדעת כי אני ד' מקדשכם כי בשבת יש אדם ענין אדם הגדולה לישראל שישנו במשכן, דגם ע"י שבת ידעו האומות כי אני ד' מקדשכם, ולכן פירש רש"י קרא דלדעת על אומות העולם משום דזהו עיקר הטעם שמייעטה התורה שבת ממלאכת המשכן אבל עיקר קרא דלדעת קאי על ישראל משום שנקרא בכלל גם ימים טובים שהם בכלל שבת ויזכר בהם קדושת ישראל כמו שניכר ע"י קדושת השבת.

(ז) **ובזה** נראה לפרש דברי התוס' שם ד"ה יאלו שבתות וימים טובים ו"ל לא משום דאסירי במלאכה דאפילו חולו של מועד דשרי בעשיית מלאכה איכא אדם בפסח באיסור אכילת חמץ ובסוכות דחייב בסוכה, וכונתם כמ"כ הרא"ש שצאו לחדש דגם חוה"מ פטור מתפילין מטעם זה דגם בחוה"מ יש אדם, (וכן נראה מדברי הש"מ שם. ומש"כ אח"כ ובפרק במרא דמור"ק משמע דחוה"מ חייב וכו' צאו לסתור מש"כ מקודם דפטור מתפילין וכן איתא ברא"ש שם). והנה קשה על דבריהם דלפי גירסתם דגרסי שהם עצמן קרוין אדם נראה דעלם היו"ט נקרא בשם אדם בחורה ולא מצינו בחורה שנקראו ימים טובים בשם אדם רק שם אדם נאמר על שבת וגם יו"ט נקרא אדם משום דיו"ט שבת איקרי אבל חוה"מ דלא איקרי בשם שבת אין עליו שם אדם כלל.

(ח) **ולפי** דברינו דגם יו"ט נכלל בקרא דאת שבתותי תשמורו יש לפרש דמה שיו"ט נקרא בשם אדם אינו מחמת ששם שבת עליו אלא דשם יו"ט עצמו הוא אדם בפני"ע ומה שכללה התורה יו"ט בשם שבתותי הוא משום שהיו"ט עצמו נקרא בשם שבת כמו שיחבאר להלן בע"ה.

ולפי"ז מיושב שפיר דגם חוה"מ שם אדם עליו דאע"ג שאינו נקרא בשם שבת מ"מ כיון שגם יו"ט נקרא אדם מחמת שם יו"ט גם חוה"מ נקרא בשם אדם מחמת שקדושתו כלולה בשם מקרא קדש הכללי של יו"ט.

[ונראה דאין זה קוטר מש"כ בסימן ט"ז אות ו' דמה שיו"ט נקרא בשם שבת אינה קדושה נוספת על שם יו"ט אלא עלם המקרא קדש נקרא בשם שבת דשני הענינים אדם ששם מקרא קדש של יו"ט נקרא בשם שבת הוא משום שהוא בכלל שבתות ד' משום ששבת בראשית הוא הראשון למקראי קדש אבל מ"מ יש ליו"ט גם שם בפני"ע הנקרא בשם מועד מה שאין בשבת, וגם שם מועד זה נקרא בשם אדם שבתותי תשמורו, (כמו ששביעית נקראת בשם שבת אף שאין שרשו מכה קדושת שבת בראשית), דכונת התורה לשני סוגי שבתות ושם יו"ט מחמת עצמו נקרא אדם ולכן גם חוה"מ בכלל אדם זה].

(ט) **ויש** להביא ראיה ע"ז דקרא דאך את שבתותי שנאמר בו לשון רבים הוא כדי לכלול בו גם ימים טובים מדברי הגמ' שבת ס"ט שלומד שם דין שמירה אחת לשבתות הרבה

להשי"ת ואות של שבתות וימים טובים הוא אות בין השי"ת ובין ישראל לגדולה וקדושה זאת. [א"ה, ע"י] ב"כ ז"ד עה"פ שכתב ה' בזיון שבת ומועד].

סימן ט"ז

קדושת שבת במועדות וקדושת חוה"מ

(א) **בספרא** ס' אמור פ"ט מ"ו, איחא ומה ענין שבת לענין מועדות אלא ללמד שכל המחלל את המועדות מעלים עליו כאילו חילל את השבתות וכל המקיים את המועדות מעלים עליו כאילו קיים את השבתות.

והנה ברש"י על התורה הביא ג"כ דברי הספרא רק בשינוי לשון קצת בקיום דברי הספרא דכל המקיים את המועדות מעלים עליו כאילו קיים את המועדות ואת השבתות וברש"י שם כתב דמעלים עליו כאילו קיים את השבתות ונריך טעם למה שינה מלשון הספרא שמשמעות דברי הספרא שמה שקיים כאילו קיים את המועדות ואת השבתות הוא בדיוק מזה ששינה הספרא דבריו דמחלל את המועדות הוא אומר כאילו חילל את השבתות ובקיום המועדות אומר כאילו קיים את המועדות ואת השבתות.

(ב) **והנה** לכאורה נראה לפרש בשיטת רש"י שהוא גורס בגירסת הילקוט בקיום דברי הספרא וכל המקיים את המועדות מעלים עליו כאילו קיים את השבתות. וכן הגיה הגר"א.

אבן באמת יש שינוי בדברי רש"י גם מגירסת הילקוט, דהנה הגירסא שם הוא ללמד שכל מי שמחלל את המועדות כאילו חילל את השבתות וכל המקיים את המועדות מעלים עליו כאילו קיים את השבתות, שנראה ששינוי זה שבמחלל הוא אומר כאילו מחלל את השבתות ובמקיים הוא אומר מעלים עליו כאילו קיים את השבתות הוא בדיוק (כמו שיתבאר להלן) וברש"י גורס גם במחלל מעלים עליו כאילו חילל את השבתות וא"כ נריך טעם למה שינה רש"י מלשון החו"כ.

(ג) **והנראה** בזה למה טעם על שנוי דברי רש"י מדברי החו"כ ונבאר תחלה דברי החו"כ מה ששינה בין מקיים את המועדות למחלל את המועדות לפי גירסת הילקוט שאינו גורס כאילו קיים את המועדות ולפי גירסת הכוזב לפינוי שבמקיים גורס מעלים עליו כאילו קיים את המועדות ואת השבתות, וקודם נבאר גירסת הילקוט שבמחלל אומר כאילו חילל את השבתות ובמקיים אומר מעלים עליו כאילו קיים את השבתות.

(ד) **והנראה** לפרש טעם השינוי דהנה מה שהח"כ אומר דמה שכתבה התורה שבת צפרשת המועדות הוא ללמד שכל מי שמחלל את המועדות כאילו חילל את השבתות לכאורה נראה לפרש בזה דממה שכתבה התורה שבת בתחלת סדר המועדות אנו למדים שקדושת המועדות נמשך משרש קדושת שבת ולכן מי שמחלל את המועדות כאילו חילל את

אות על יציאת מצרים ענמה בפסח משום איסור אכילת חמץ ובסוכות מחמת חיוב סוכה.

(ז) **אבן** ברש"י במנחות ד"ה שהן ענמן אות כתב בין הקצ"ה לישראל דכתיב כי אות היא, ונראה דכוננו למש"כ שם בעירובין דעיקר האות בתפילין הוא שמחזיקים בתורת ד' וכיון שיש בהם אות בין הקצ"ה לישראל אין צריך לעשות אות על החזקתם בתורת ד', אך לכאורה קשה דהא כאן מביאה הברייתא הך קרא דפרשת ויהי כי יביאך ששם נאמר האות על יציאת מצרים ענמה, ויש לפרש בפשיטות דעיקר האות על יציאת מצרים ענמה הוא כדי שעי"ז נזכור שאנחנו עבדי ד' וכיון שיש אות בין הקצ"ה לישראל שוב אין צריכים לעשות אות על יציאת מצרים.

(יג) **והנראה** להוסיף ביאור בזה ע"ד האגדה דשבתות וימים טובים יש בהם אות על עיקר צורת יציאת מצרים שחליתה נגמר בזה שנעשים עם קדוש להשי"ת כדכתיב בקרא ברש ואלה והואלתי אחכם וכו' ולקחתי אחכם לי לעם והייתי לכם לאלקים והאות של שבתות וימים טובים שנאמר בהם לדעת כי אני ד' מקדשכם מראה שנתקדשו ישראל בקדושה זו שנעשו עם קדוש להשי"ת.

(יד) **ויש** לבאר ענין זה עפ"י פירושו של רש"י על הכתוב לדעת כי אני ד' מקדשכם שכונת הכתוב שהוא אות גדולה שעי"ז ידעו האומות כי אני ד' מקדשכם, דהנה ב"כ כי תבא כ"ו י"ח כתיב ד' האמירך היום וכו' ולתתך עליון על כל גויי הארץ לתהלה ולשם ולתפארת ולהיותך עם קדוש לד' אלוקיך כאשר דבר ותרגם שם בתי"ט מוטל למהו עם קדוש, ונראה לבאר כוננו דנתינת עם ישראל לתהלה ולשם ולתפארת עיקר תכליתה הוא כדי שעי"ז יתקדשו בקדושת עם קדוש משום דלקדושה זאת צריכים להקדים לה תחלה ריבוי וגדולה המשמש מעין משיחה להקדושה הבאה אחריו (כמש"כ רש"י צביאור שם משיחה שהוא ענין ריבוי וגדולה ב"כ כי תבא לי"ט ז"ל כל משיחת משכן וזכונים ומלכים מתורגם לשון ריבוי לפי שאין צורך משיחתם אלא לגדולה כי כן יסד המלך שהוא חנוך גדולתו, ועיין לשון רש"י פ' תזריע כ"ט כ"ט למשחה להתגדל בהם וכו') וגדולה זו שעם ישראל הם לעליון על כל גויי הארץ לתהלה ולשם ולתפארת היא בחינת משיחה על קדושה זו שישראל נעשים עם קדוש לד'. (ובזה יש לבאר כונת הח"י תהלים ע"ג, כ"ד, דברי הכתוב ואחר כבוד תקחני שתרגם וכתב דשלים איקרא דאמרת אלי תסבנני, דנראה דכוננו למה שנתבאר ב"כ כי תבא בהך קרא דלהיות עם קדוש לד' אלוקיך דזה בא אחרי הדרגה העליונה של כבוד ישראל שהצטיה השי"ת לישראל, וע"ז אמר דאחרי הכבוד הזה תסבנני פירוש תקחני לך לעם קדוש).

(טו) **ועפ"י** יז יבאר שפיר מש"כ דשבתות וימים טובים הם אות ע"ז שישראל הם עם קדוש להשי"ת משום שהם אות הגדולה לישראל שהם עליונים על כל גויי הארץ שעי"ז קדושת שבת ידעו גם אומות העולם שהקצ"ה מקדש את ישראל בהנחיל אותם יום מנוחתו לנחלה, (וגם המועדים משמשים אות ע"ז משום שקדושתן באה ע"י קדושת שבת המקדש את ישראל), ולפי"ז יש בזה של שבתות וימים טובים עיקר צורת האות של יציאת מצרים שחליתה האחרון הוא מה שנעשים עם קדוש

והנה נראה לפרש דגם לפי גירסא זו מה שהתו"כ אומר שכל המחלל את המועדות מעלים עליו כאלו חילל את השבתות הכונה שיש שם חילול שבת במועדות משום דגם יו"ט שבת איקרי והיינו שיש ציו"ט שם שבת נוסף על עיקר שם המועד ולכן כל המחלל את המועדות נחשב כאלו חילל את השבתות מחמת שם שבת במועדות.

ולפי"ז הי' מיושב שפיר שינוי הלשון שבחילול לא הזכיר כאלו מחלל את המועדות ובמקיים הוא אומר כאלו קיים את המועדות ואת השבתות. דהנה לענין חילול לא מצינו בחז"ל שם חילול על המועדות רק מה שנחשב כמחלל את השבתות הוא רק מחמת שם שבת ציו"ט, אבל בקיום אומר התו"כ כאלו קיים את המועדות ואת השבתות משום דיש במועד צ' השמות שם העיקרי של המועד ושם שבת הנוסף על שם מועד.

(ז) אבל נאמנו כ"ז לא יתכן דהא עיקר הלימוד דכל המחלל את המועדות כאלו חילל את השבתות נלמד ממה שהקדימה התורה שבת לכל המועדות דמזה אנו למדים דשם מקרא קדש של המועדות הוא מענינו של שבת שהוא ראש וראשון למקראי קדש, ולפי"ז מה שיו"ט נקרא שבת אינו דבר נוסף על שם מועד אלא דהמועד עצמו נקרא בשם שבת, וכן נראה ממה דאיתא בפסחים מ"ו דמדאורייתא נרבי שבת נעשים במועד והטעם הוא כמש"כ רש"י שם משום דיו"ט שבת איקרי שנראה מזה שאין שם דייני ציו"ט רק שם המקרא קדש של יו"ט נקרא בשם שבת, (ואפילו למאן דס"ל דשבת ויו"ט שני קדושות הם אין הטעם משום דיש ציו"ט שם קדושה מיוחדת אלא הטעם הוא משום שהם שני מיני שבתות פרטיים אבל מ"מ נחשבים מסוג כללי אחד).

(ח) ולכן נראה לפרש דברי התו"כ דכל המקיים את המועדות מעלים עליו כאלו קיים את המועדות ואת השבתות עפ"י דברי הגמ' בחגיגה י"ח דיליף שם ר"ע דהו"מ אסור בעשיית מלאכה מקרא דאלה מועדי ד' אשר מקראו אותם מקראי קדש צמה הכתוב מדבר אם בראשון הרי כבר נאמר שבתות וכו' הא אין הכתוב מדבר אלא בחוה"מ ללמדך שאסור בעשיית מלאכה, ובתו"כ אמור פרשה י"ב איתא בשינוי לשון קצת אלא אלו ימי מועד שאסורים במלאכה, ונראה הפירוש בדברי הגמרא שאין הכתוב מדבר רק בחוה"מ רק הכתוב צא ללמדנו שגם חוה"מ הוא בכלל מועדי ד' מקראי קדש לענין איסור מלאכה.

ולפי"ז נראה דבכל ימים טובים יש שני הדינים בשם מקרא קדש הא' הוא שם מקרא קדש הכללי שנכלל בו גם

השבתות משום שפוגם גם בקדושת שבת, ולפי"ז אינו אלא דברי אגדה להוסיף חומר במחלל את המועדות שנחשב כאלו חילל את השבתות.*

אך נאמנו נראה לפרש שיש צוה גם חידוש להלכה באיסור חילול המועדות, דהנה במועדות לא מצינו בחז"ל שם איסור מיוחד על חילול המועדות רק התורה כתבה באיסור על שם עשיית המלאכה כל מלאכה עבודה לא תעשו אכן בשבת מצינו לשון חילול בקרא דמחללי מות יומת דיש ענין ואיסור מיוחד על חילול השבת, (כמש"כ צ"ח אהרן קמח סימן ל"ו יעו"ש היטב ובהשמטות לסימן ל"ח ששם חילול שבת הוא איסור נוסף על עיקר איסור עשיית מלאכה המחייב כרת ומחמת שם חילול נוסף איסור סקילה על דין חיוז כרת), וע"ז אומר התו"כ שמה שכתבה התורה שבת בפרשת המועדות צא ללמדנו ששם מקרא קדש של המועדות שיה לשם מקרא קדש של שבת לכל המועדות כדי להורות לנו ששבת הוא ראש וראשון לכל מקראי קדש משום שגם שם מקרא קדש של כל המועדות הוא מעין שם מקרא קדש של שבת, ולכן כל המחלל את המועדות יש בו גם שם איסור חילול כמו מחלל את השבתות, (ואע"ג דגם בלאו האי קרא מצינו דיו"ט נקרא בשם שבת והוא בכלל שבתות ד' כמש"כ הר"מ בפכ"ט מה' שבת, י"ל דאם לא כתבה התורה שבת בפרשת המועדות הייתי מפרש ששם שבת של המועדות אינו מענינו של שבת אלא הוא שם שבת צפני"ע כמו שם שבת של שביעית, אבל עתה שהקדימה התורה שבת בפרשת המועדות אנו למדים מזה ששם שבת של יו"ט הוא מענינו של שבת בראשית, שהוא ראש וראשון לכל המועדות.

(ה) ולפי"ז מיושב שפיר שינוי דברי התו"כ לפי גירסת הילקוט שבמחלל את המועדות הוא אומר כאלו חילל את השבתות ובמקיים הוא אומר מעלים עליו כאלו קיים את השבתות, דהנה במחלל את המועדות יש כאן חידוש דין איסור מיוחד שיש שם חילול במחלל את המועדות כמו בחילול שבת אבל במקיים את המועדות אין כאן שום חידוש דין דהא לא מצינו בחז"ל שם מיוחד על קיום שבתות רק מצות שביעית ושם זה מצינו גם ציו"ט רק אנו למדים רק איכות מעשה המצוה שנחשב כאלו מקיים את השבתות משום דגם שם יו"ט הוא מעין שם שבת בראשית.

(ו) ועתה נצוה לזכר דברי התו"כ לפי הגירסא שלפנינו בסיים דברי התו"כ שכל המקיים את המועדות מעלים עליו כאלו קיים את המועדות ואת השבתות.

ואחר שאנו למדים מזה שימים טובים הם בכלל שבת הוצרכה התורה לכתוב לימוד מיוחד שאין מוסף של יו"ט פוטר ממוסף של שבת, ואם לא היינו למדים מקודם שגם ימים טובים הם בכלל שבת היינו מפרשים קרא דמלבד שבתות ד' לענין אחר מפני שיתכן לפרש דברי הכתוב שבא לפרש לנו שמוסף של יו"ט נעשה למוסף על מוסף השבת כמו שנעשה מוסף על התמיד משום דכל מוסף של שבת הוא הוספה על התמיד ממש ויש בו גם צורת קרבן התמיד שהוא התמיד של כל שבוע ושבוע, ונחבאר אצלינו במקורא ואכ"מ להאריך. [א"ה עיי' בס"י נ"ד ס"ק ר', ובס"י נ"ז ס"ק ט"ז].

* ועיין היטב מש"כ בסימן כ' אות י"ח בסוגר בפירוש דברי התו"כ ולפי פירוש זה לא יתכן מש"כ, רק יש לפרש דברי התו"כ באופן אחר ואכ"מ להאריך. והנה עיין שם מש"כ באות י"ח דמה שאנו למדים שימים טובים הם בכלל שבתות ד' אף דהאי קרא מדבר בשבת ממש כנראה מדברי התו"כ שדורש מהאי קרא שמוסף שבת קרב עם שעירי הרגל היינו משום דמזה גופא נלמד דיש על יו"ט שם שבת דמטעם זה הייתי אומר שמוסף של יו"ט פוטר ממוסף של שבת ולפי"ז לא יתכן מש"כ.

ולכן נראה לפרש דבר זה שיו"ט הוא בכלל שבתות ד' נלמד ממה שהקדימה התורה שבת לכל המועדות ללמדנו ששבת הוא הראשון למקראי קדש

ועיקר הלימוד הוא שמקיים גם את השבחות ולפי מש"כ א"ש דהמו"כ זא להדגיש שממה שסמכה התורה שבת לפרשת המועדות אנו למדים שיש צמוד שני עניינים ממש שם קדושת מקרא קדש של ימים טובים שיש עליו שם שבת ושם מועד הכללי שנכלל בו גם חוה"מ.

(יב) **ובזה** נצא ליישב דברי רש"י על התורה ששניה דבריו בין מגי' התו"כ שלפנינו בין מגירסת הילקוט. הנה נראה שגירסתו היא כגירסת שלפנינו שכל המקיים את המועדות מעלין עליו כאלו קיים את השבחות ואת המועדות ומה שלא הביא קיום המועדות הוא משום דס"ל דלהלכה לא קיי"ל כדברי התו"כ.

דהנה נראה לפרש דבר זה אם יש בקיום המועדות שני קיומים קיום שם מקרא קדש המיוחד שישנו צמוד שהוא מחמת שם שבת וקיום מצות מועד הכללי שנכלל בו גם חוה"מ תלוי במחלוקת התנאים בהצרייתם שהוצאו בחגיגה דף י"ח במקור הלימוד על איסור מלאכת חוה"מ.

(יג) **דהנה** בגמרא שם איתא מכלל דתרווייהו ס"ל דחוה"מ אסור בעשיית מלאכה מנה"מ וכו' דתנו רבנן את חג המצות תשמר שבעת ימים לימד על חולו של מועד שאסור בעשיית מלאכה וכו' ואח"כ מביא תניא אידך וכו' כל מלאכת עבודה וכו' דברי ר"י הגלילי ר"ע אומר אינו נריך ה"ה אומר אלה מועדי ד' אשר תקראו אותם מקראי קדש וכו' הא אין הכתוב מדבר אלא בחוה"מ.

ונראה לפרש דמש"כ דיש צמודות גם קיום שם מועד הכללי שנכלל בו גם חוה"מ לא שייך רק אי ס"ל כדברי ר"י הגלילי שלומד מקרא דכל מלאכת עבודה לא תעשו וכו' או כר"ע שלומד מאלה מועדי ד' אשר תקראו אותם מקראי קדש דהנה לר"י הגלילי שלומד מקרא דכל מלאכה לא תעשו שסמכתו התורה לשבעת ימים תקריבו אשה לד' (כמש"כ רש"י שם) נראה לפרש דאיסור מלאכת חוה"מ הוא מחמת שהוא שם מקרא קדש להקצת קרבן ואינו מחמת שיש בו גם מעין קדושת המועד של יום הראשון דלפי"ז שייך שפיר לומר שיש צמודות שני קיומים הא' מחמת שם מקרא קדש שנקרא בשם שבת והב' מחמת שם מקרא קדש שהוא יום מקודש להקצת קרבן שנכלל בו גם חוה"מ, וכן לר"ע שלומד מהאי קרא דאלה מועדי ד' אשר תקראו אותם מקראי קדש ג"כ איסור מלאכה הוא משום שהוא יום מקודש להקצת קרבן כמש"כ אח"כ להקריב קרבן אשה לד' וכו' (ומה שאומר אם בראשון הרי כבר אמור כונתו דלשון אשר תקראו אותם מקראי קדש הוא מיותר שה"ל לו לכתוב אלה מועדי ד' להקריב קרבן אשה, ולכן לומד מזה שזא הכתוב לרבות שם מקרא קדש לענין איסור מלאכה והיינו בחוה"מ וגורם איסור מלאכה הוא משום שהוא יום מקודש לקרבן, ולכן יש צמודות שני הקדושות, אכן אי ס"ל כדברי ר' יאשי' שלומד מקרא דאת חג המצות תשמר נראה דאיסור מלאכה בחוה"מ הוא מחמת המשכת שם מקרא קדש של יום הראשון, דהנה רש"י פירש שם דמה שאנו לומדים מהאי קרא איסור מלאכה הוא מלשון תשמור שהוא אזוהרה לאיסור מלאכה גם לחוה"מ משום דקאי גם אקרא דסמיך ל' שבעת ימים תאכל מצות שיש בכל

חוה"מ ושם זה אין לו שייכות כלל לשם שבת דהא חוה"מ לא נקרא כלל בשם שבת והב' הוא שם מקרא קדש המיוחד שישנו רק צימם טובים ולא בחוה"מ, ושם יו"ט זה נקרא בשם שבת. וכן נראה דיש שם מקרא קדש מיוחד על הימים טובים שאסורים בכל מלאכת עבודה ממה שכתבה התורה בפסח ביום הראשון מקרא קדש כל מלאכת עבודה לא תעשו וכן ביום השביעי מקרא קדש כל מלאכת עבודה לא תעשו שנראה מזה דעל הראשון והשביעי יש שם מקרא קדש מיוחד לצד שם מקרא קדש הכללי של המועד שנכלל בו חוה"מ.

(ט) **ולפי"ז** נראה לפרש דמה שהמו"כ אומר כל המקיים את המועדות כאלו קיים את המועדות ואת השבחות היינו דצמקיים את המועדות יש שני קיומים קיום מועדות דהיינו קיום שם המועד הכללי שנכלל בו גם חוה"מ וקיום שבחות היינו קיום דין מקרא קדש המיוחד שישנו רק צימם טובים ולא בחוה"מ וקיום דין זה נחשב כקיום שבחות משום דיו"ט שם שבת עליו.

ולפי"ז יחייב שפיר דברי התו"כ מה שצמקיים אומר כאלו קיים את המועדות וכו' ובמחלל לא הזכיר את המועדות.

דהנה נראה דמה שהמו"כ אומר שהמחלל את המועדות כאלו חילל את השבחות כונתו הוא לשם חילול האמור בשבת ולכן לא שייך לומר כאלו חילל את המועדות משום דשם חילול מצינו רק בקדושת שבת ואנו למדים מזה גם לענין יו"ט ששם מקרא קדש שלו הוא בכלל השבחות אבל בשם מועד עצמו שישנו גם בחוה"מ לא מצינו כלל לשון חילול, אבל צמקיים שייך שפיר כאלו קיים את המועדות ואת השבחות כמו שנתבאר.

(י) **ויש** לפרש דברי התו"כ באופן אחר דמה שהוא אומר כאלו חילל את השבחות אין כונתו לשם חילול שבת האמור בחוה"מ ומה שלא הזכיר את המועדות הוא משום שהוא מדבר אפילו בעשה מלאכה כוונתו המותרת בחוה"מ שאיסורו הוא רק מחמת שם מקרא קדש המיוחד ציו"ט שיש עליו שם שבת, אבל צמקיים את המועדות שאינו עושה מלאכה כלל רק מלאכת אכל נפש יש כאן שני קיומים קיום שבחות וקיום מועדות.

(יא) **ונראה** דלפי"ז נריך לפרש דמה שהמו"כ סומך דין זה דצמקיים את המועדות יש צ' עניינים קיום המועדות וקיום שבחות למה שסמכה התורה שבת לפרשת המועדות הטעם הוא דאי לאו שסמכה התורה שבת לפרשת המועדות הייתי מפרש דאין שם מיוחד של מקרא קדש לימים טובים אלא הוא שם מקרא קדש כללי רק יש חילוקים בדרגת הקדושה דיום ראשון ויום שביעי קדושתם חמורה ואסורים בכל מלאכת עבודה וחוה"מ קדושתו קלה ומותר במלאכת דבר האבד ואם מקיים את המועדות אין כאן קיום שני דברים רק קיום דבר אחד אבל לאחר שסמכה התורה שבת לפרשת המועדות שאנו למדים מזה שמקרא קדש של יו"ט שם שבת עליו א"כ קדושת מקרא קדש של יו"ט הוא קדושה מיוחדת שאינה כלל בחוה"מ ולכן יש בקיום המועדות שני דברים.

וידויק לפי"ז מה שהולך התו"כ להוסיף גם קיום מועדות אע"ג דזה אנו יודעים גם בלא סמך השבת למועדות

סימן י"ז

דין קידוש ביו"ט

(א) הרמב"ם נפכ"ט מהל' שבת הל' י"ח כתב וז"ל כשם שמקדשין כלילי שבת ומבדילין במו"ט כן מקדשין כלילי יו"ט ומבדילין במו"ט וזמנא יוהכ"פ שכולם שבתות ד' הן.

והנה מדברי הר"מ האלו נראה שדין קידוש ביו"ט הוא משום שימים טובים הם בכלל שבתות ד' וכללים במצות זכור את יום השבת לקדשו ויש להקשות על דבריו מדברי המכילתא ס' יתרו דאיתא שם לקדשו בצרכה מכאן אמרו מקדשין על היין בכניסתו אין לי אלא שבת ימים טובים מניין ת"ל אלה מועדי ד', דהנה בדברי המכילתא האלו מפורש שיש לימוד מיוחד על דין קידוש ימים טובים ולא משום שהם בכלל שבת.

(ב) והנה לכאורה יש לפרש בפשיטות דמה שהוצרך הר"מ לטעם זה דימים טובים הם בכלל שבת עיקר הטעם הוא לדין הבדלה משום דמקרא דאלה מועדי ד' אשר מקראו לא נוכל ללמוד רק לדין קידוש שהוא קריאת הקדושה, וע"ז נתן טעם שגם מבדילין במו"ט יו"ט וזמנא יוהכ"פ מטעם שהם שבתות ד' והם נכללים במצות זכור את יום השבת לקדשו לזכרו בזכירת קדושה בין בכניסתו בין בציאתו.

אכן לפי"ז עדיין יקשה על דברי המכילתא דל"ל קרא מיוחד לקידוש יו"ט מקרא דאלה מועדי ד' חיפוק ל' משום שהם בכלל שבת משום שהם שבתות ד'.

(ג) והנראה בזה דהנה הנה"ג כתב בריש הל' קידוש והבדלה וז"ל מייחדין לקדושה ליומא דשבתא וליומא טבא בצלותא ועל כסא דחמרא דכתיב זכור את יום השבת לקדשו וכו' אין לי אלא שבת חג המנוחות מניין וכו' ואח"כ מסיק שם דאע"ג דמידכר בקידושא נריך לאדכור בצלותא מ"ט זכור וזכרת תרי קראי כתיבי ואחי מועדות ילפי משבתות. ובריש הל' יו"ט כתב דמייחדין לקידושי ליומא טבא דכתיב אלה מועדי ד' אשר מקראו אותם מקראי קדש, ודבריו נ"ע דהם סותרים מש"כ בהל' קידוש והבדלה דקידוש יומא טבא ילפינן מקראי אחרוני ושתי הזכירות בחפלה ועל הכוס ילפינן במועדות משבת.

(ד) והנראה לפרש שיטת הנה"ג שהוא סובר שיש שני דינים בקידוש של יו"ט הא' הוא דין הקידוש הנאמר בקרא דזכור את יום השבת לקדשו ודין זה של קידוש הוא פרט בזכירת יום השבת לזכור אותו בזכירת שבת וקידוש וע"ז אנו לומדים שיש גם ביו"ט דין זכירה זו. והז' הוא דין מיוחד בדין קידוש של יו"ט שהוא דין קידוש ממש לקדש אותו בדברים והוא פרט ממצות קידוש המועדות שכתו שיש דין קידוש ז"ד כ"כ יש דין על כל יחיד ויחיד לקדש אותו בקריאת דברים. וילפינן זה מקרא דאלה מועדי ד' אשר מקראו אותם מקראי קדש שבהאי

שבעת הימים שם שמירה ממלאכה, ונראה דעיקר דין השמירה ממלאכה הוא רק יום הראשון שאסור בכל מלאכה דכתיב בקרא צב' צא י"ג, י"ז, ושמרתם את היום הזה לדורותיכם ופירש רש"י דהך ושמרתם היינו ממלאכה והיינו דעיקר השמירה הוא ביום הראשון שאסור בכל מלאכה רק ממנו נמשך שמירה גם בחוה"מ מדמכמה התורה קרא דאת חג המנוחות תשמור לשבעת ימים אנו למדים מזה שיש בחינת שמירה ממלאכות האסורות בחוה"מ בכל שבעה, (וכן נראה ממש"כ רש"י שם דהאי שמירה הוא אזהרת ל"ת וכוונתו דביום ראשון הוא אזהרת ל"ת ממש אבל בחוה"מ ודאי נראה דאין בו אזהרת ל"ת רק איסור דאורייתא וכן נראה ממה שאמר ר"י שם דאינו נריך ק"ו מה ראשון ושני וכו' ואם לר' יאשי' יש איסור לאו א"כ נריך קרא לאזהרת לאו דאין מזהירין מן הדין).

(ד) ונראה דיש להוכיח מסוגיית הגמ' שם דלהלכה קי"ל כברייתא ראשונה שמציא שם דברי ר' יאשי' שלומד איסור מלאכת חוה"מ מהאי קרא דאת חג המנוחות תשמור, דהנה בגמ' שם אמר (דבי ר"א בן יעקב חנא) אמר קרא וקראתם ובקורכם איזו חג שאתם קורא וקורא בו הוא אומר זה חג העז' וכן דברי ר"ל שלומד זה מחג הקציר ואומר הגמ' שם דאינטריך קרא דר"א בן יעקב ללמד שתשלומי עזרת מותרין בעשיית מלאכה דאי מקרא דר"א אמר רבי אושע"י הוא אמינא שאסור בעשיית מלאכה כמו חג המנוחות וכן לר"ל ילפינן מהאי קרא דחג הקציר שיש שם חג שבעות כל שבעה וכל זאת מותר בעשיית מלאכה דהנה נראה דכ"ז לא שייך אלא אם איסור מלאכה הוא מחמת דין המשכת מקרא קדש של יום הראשון דמטעם זה הוא אמינא דכמו דבחד המנוחות יש איסור מלאכה משום המשכת שם החג כל שבעה כ"כ יש בעזרת איסור מלאכה אבל לר"ע ור"י הגלילי דס"ל דאיסור מלאכת חוה"מ הוא מחמת שהם ימים המקודשים להקצרת קרבן אשה ודאי לא שייך זה בעזרת שאין שם הקצרת קרבן מוסף בו ימי התשלומין, וכן נראה מדברי הגמ' שם מכלל דתרווייהו ס"ל דחולו של מועד אסור בעשיית מלאכה מנה"מ דחנו רבין את חג המנוחות תשמור וכו' ואח"כ מציא הגמ' תניא אידך כל מלאכת עבודה וכו', והיינו משום דע"כ תרווייהו ס"ל כדברי ר"י דאיסור מלאכת חוה"מ הוא מחמת המשכת שם החג מיום הראשון ולכן מטעם זה שייך גם איסור מלאכה גם בתשלומי עזרת כל שבעה.

ולפי"ז מיושב שפיר מה ששינה רש"י מדברי התו"כ האומר כאילו קיים את השבתות ואת המועדות משום דס"ל דלהלכה קי"ל כר"י דר"א בן יעקב ור"ל ס"ל כוותי' דאיסור מלאכת חוה"מ הוא מחמת המשכת שם החג של יום הראשון דלפי"ז ודאי לא שייך לומר שיש שני קיומים ביום הראשון, והתו"כ סובר כדברי ר"י הגלילי או כר"ע דאיסור מלאכת חוה"מ הוא מחמת שם מקרא קדש לענין הקצרת קרבן ולדידהו שייך שפיר במועדות שני קיומים וכמו שנתבאר*.

* דחוה"מ נקרא מקרא קודש והרי הוא זמן חגיגה במקדש ע"כ אסור במלאכה. עייש"ה, ומשמע שהלימוד לאיסור מלאכה אינו כר' יאשי' אלא כר"י ור"ע.

* א"ה. בשע"ת לרבנו יונה ז"ל שער ג' אות י"א מביא לענין איסור מבזה המועדות קרא דאת חג המנוחות תשמור, וזה קצת ראי' לדברי הגהמ"ח ז"ל דקי"ל כר' יאשי' לדעת רש"י. אלא שמשלשון הרמב"ם בפ"ז מ"ה יו"ט ה"א לא משמע כן, שכתב